

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

المانت داری

«از دیدگاه قرآن و روایات»

نویسنده:

عباس عنایتی

ناشر برتر سال

سرشناسه	عنهانی، عباس
عنوان و نام پدید آورنده	امانت داری از دیدگاه قرآن و روایات - عباس عهانی
مستخلص نشر	مکرگان: نوروزی، ۱۳۸۹
مستخلص ظاهری	۲۱۰ ص
سایک	ISBN 978-964-151-316-2
وضعیت فهرست نویسی	فسا
موضوع	امانت داری - روایات و آداب قرآنی
رده پندی کنگره	۱۳۸۹-۹۱۳۸۹۶-۳۸۹-۸۰۷۶ PIR
رده پندی دیوبی	۸۵۲/۵۲
شماره کتابشناسی ملی	۲۰۲۳۱۱۲

نام کتاب:	امانت داری از دیدگاه قرآن و روایات
مؤلف:	عباس عهانی
طراحی و صفحه آرایی:	نرگس کریمی نژاد
ناشر:	نوروزی
نوبت چاپ:	اول - ۱۳۸۹
شمارگان:	۵۰۰ جلد
چاپ دیجیتال:	نوروزی
شماره شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۱۵۱-۳۱۶-۲
قیمت:	۳۵۰۰ تومان

دفتر مرکزی: انتشارات نوروزی

مکرگان: خیابان شهدا، لاله ۲۲ - تلفن: ۲۲۴۲۲۵۸

www.entesharate-noruzi.com

تقدیر و سپاس‌گزاری:

«الْمُهْمُ أَنْ أَحَدًا لَا يَبْلُغُ مِنْ شُكْرِكَ غَايَةَ إِلَّا حَصَلَ عَلَيْهِ مِنْ إِحْسَانِكَ مَا يَلْزِمُهُ شُكْرًا»

«بار خداوند! هیچ‌کسی: پایهای از مراحل شکر تو نمی‌رسد مگر اینکه از احسان تو چندان برای او فراهم می‌آید، که بار دیگر از او ملزم به سپاس تو می‌گردد»
آری:

شرط حق‌گذاری است تا از همه عزیزانی که در فراهم آوردن زمینه لازم جهت کسب فیضی از سفره گسترده الهی به نحوی مرا یاری و همراهی نموده‌اند تشکر و قدردانی نمایم.

در آغاز ارج می‌نهم زحمات دو گوهر وجودی ام: اسوه اَبَاح و صبر. پدر و مادر عزیزم را که نردبان معراجی بودند برآیم در محراب عشق و مباشری در مسیر الهی و نیز اساتید و معلمانی دیگر که از طریق علم‌آموزی کمک‌های شایانی به بنده نمودند. امید است خداوند آنان را در زمره پویندگان طریق معرفت قرار دهد.

إِنْ شَاءَ اللَّهُ

تقدیم به:

- پیشگاه مولایم حجة بن الحسن العسکری (عج) که همواره به یاد او زنده‌ام و نفس می‌کشم و در هر آینه‌ای به انتظارش می‌نشینم.
- سید و سالار شهیدان حسین بن علی (ع).
- پدر و مادر عزیزم که شمع وجودم بودند و از خداوند خواهم نام که عمر این شمع‌های محبت، صداقت، و ایثار را مستدام بدارد و مرا از این انذار محبت لایزال که جلوه جمال الهی هستند، محروم نسازد.
- و به همسرم که در تدوین این پروژه همواره مشوقم بودند و زحمات زیادی را محمل شدند.
- پویندگان راه حقیقت و فضیلت.
- تشنگان راه ولایت و امامت.
- همزمان راه حکومت فقه و فقاہت.
- منتظران مهدی موعود «صلوات الله علیه» به استقرار عدالت.
- کارگزاران با صداقت و امانت.
- جویندگان راه سعادت دنیا و آخرت.
- همه کسانی که آرزو دارند بنحوی، نایل گردند به حیات طیبه و هدایت.

بشر الهی از دیرباز، همواره بدین فکر بوده که با تشکیل حکومتی قدرتمند، تحت ولایت و رهبری یک انسان الهی، ضمن ایجاد نظم و امنیت و پیدایش عدالت در جامعه - سعادت دنیا و آخرت مردم، در پرتو آن تأمین گردد. اما از آنجایی که این هدف مقدس، منافع انسانی‌های خوی پرست و دور از شرافت و فضیلت را به مخاطره می‌انداخت، لذا هر زمان، از راهی منافع تشکیل آن حکومت ایده‌آل الهی می‌شدند، از این رو چه ظلم و ستم‌هایی را در طول تاریخ نصیب بشر کرده‌اند. چه افراد شایسته‌ای، قربانی خواسته‌های شوم آن گروگان درنده خوی انسان‌ها گردیده‌اند. هر چند تاریخ، به دست انسانهای نابکار، به نحوی تحریف شده که ضمن کتمان حقایق و واقعیات دلخراش، هنوز هم افکار بشر را تحذیر کرده و می‌کوشند همان هدف شوم گذشته را دنبال کنند، اما نباید مؤمنان از تحقق آن هدف مقدس تشکیل حکومت الهی ناامید شوند بلکه باید بیش از هر زمان دیگر، امیدوارتر در انتظار ظهور آن قدرت الهی به وسیله بندگان صالح و مخلص باشند، چنان که در روایتی از امام صادق (ع) این حقیقت، چنین بیان شده است: ای مؤمن، بر آن چیزی که امیدوار نیستی، امیدوارتر باش از آن چیزی که امیدوار بودی و هستی، چنان که موسی پیامبر اصلاً به نبوتش امیدوار نبود، حتی در ذهن مقام نبوت و رسالت، خطور نکرده بود، بدیهی است این امیدواری در وقتی قابل تحقق است که حاکمان و والیان و افراد امانت‌دار و شایسته در جامعه حکومت کنند.

امیدوارم پیوندگان راه حق و حقیقت بالاخص جوانانی که در انتظار تشکیل حکومت حقه الهی هستند با مطالعه این کتاب، به همان بصیرتی دست یافته که انشاءالله هر چه زودتر آن هدف مقدس الهی را تحقق داده تا در پیشگاه الهی و نسل آیندۀ بشر مأجور و سرافراز باشند.

کتاب حاضر به امانت‌داری از دیدگاه قرآن و روایات نامگذاری شده است تا باشد در این رهگذر خدمتی ناچیز به مردم عزیزم نموده باشم.

آمین یا رب العالمین

عباس عنایتی

تابستان ۱۳۸۹

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیشگفتار	
فصل اول: مفاهیم و تعاریف	
مقدمه	۲
الف: مفهوم شناسی امانت	۵
معنای لغوی و اصطلاحی امانت	۵
ودیعہ	۵
عاریہ	۶
ب : گستره امانت داری	۸
گستره امانت نسبت به صاحبان امانت	۸
امانت داری نسبت به خداوند	۸
امانت داری نسبت به پیامبر (ص)	۱۲
امانت داری نسبت به خود	۱۴
نمونه های از خیانت به خود	۱۶
پذیرش مسئولیت بیش از حد توان	۱۶
آزمندی	۱۶
رازگویی	۱۷
امانت داری نسبت به دیگران	۱۸
گستره امانت نسبت به حقوق فردی و اجتماعی	۱۹
امانت داری نسبت به حقوق فردی	۱۹
امانت های مالی و مادی	۱۹

۲۰	امانت‌های مالکیت با قراردادی
۲۰	امانت‌های شرعی یا قانونی
۲۱	امانت‌های معنوی
۲۱	جان و نندرسنی
۲۳	اعتبار و آبرو
۲۴	اسرار
۲۵	عهد و پیمان
۲۶	مشورت
۲۷	اماننداری در جامعه
۲۷	الف - امانتهای مادی
۲۷	اموال عمومی
۲۹	امانت جامعه در اموال شخصی
۳۰	گونه‌های خیانت
۳۰	اسراف
۳۲	زراوندوزی
۳۳	احتکار
۳۴	پرهیز از پرداخت مالیات‌ها
۳۵	ب - امانتهای معنوی
۳۵	منصب و مقام
۳۷	اسرار عمومی
۳۸	دانش
۴۱	حرمت جامعه
۴۱	رهبران

فصل دوم: اهمیت امانت و امانت‌داری در اسلام

بخش اول: اهمیت امانت و امانت‌داری در آیات قرآن	۴۳
عرضه امانت به آسمان و زمین و خودداری آنها از حمل آن	۴۳
حمل امانت از جانب انسان	۴۸
اهمیت اداء امانت و عدالت در اسلام	۵۱
رابطه اداء امانت و پیمان‌ها	۵۴
نقض امانت و سرچشمه آن	۵۶
مصادق‌های امانت در آیه مؤمنون	۵۸
امانت و تنظیم عقود	۶۰
بخش دوم: اهمیت امانت‌داری از دیدگاه روایات	۶۷
اداء امانت در هر حال	۶۷
شرط اداء امانت برای صحت ایمان	۷۴
نسپردن امانت به نااهلان	۷۶
امانت‌داری و حفظ اسرار	۷۹
بخش سوم: نظرات مفسرین و عرفا در اهمیت امانت و امانت‌داری	۸۱
اقوال مفسرین	۸۱
اقوال عرفا درباره امانت	۹۷
معرفت	۹۸
فیض الهی	۹۹
عشق	۹۹
اسرار حق	۱۰۰
عهد الست	۱۰۱

لطفینه سیال و سیار انسانی ۱۰۱

عقل ۱۰

خلافت انسانی ۱۰۲

فصل سوم: احکام فقهی امانتداری در اسلام

الف) امانت خاص (ودیعه) ۱۰۴

اول: اوصاف عقد و دیعه ۱۰۴

دوم: تمیز و دیعه از سایر عقود ۱۰۷

شرایط صحت و انعقاد عقد و دیعه ۱۰۹

الف - ایجاب و قبول ۱۰۹

ب - اهلیت طرفین ۱۰۹

ج - اکراه در قبض ۱۰۹

تعهدات امین (مسئودع) ۱۱۱

مفهوم امانت و اسباب آن ۱۱۱

امانت قانونی ۱۱۲

امانت مالکی ۱۱۲

الف - حفاظت از مال مورد امانت ۱۱۳

ب - رد مال مورد امانت ۱۱۹

تعهدات و دیعه نگذار ۱۲۲

انحلال و دیعه ۱۲۴

احکام امانت خاص ۱۲۵

ب) امانت عام (فهری) ۱۲۶

احکام امانت عام یا فهری ۱۲۷

عاریه	۱۲۸
لنطه	۱۳۰
احکام لنطه	۱۳۰

فصل چهارم : امانت‌داران در قرآن

بخش اول - انبیاء	۱۳۵
حضرت نوح (ع)	۱۳۵
حضرت هود (ع)	۱۳۷
حضرت صالح (ع)	۱۳۸
حضرت لوط (ع)	۱۳۹
حضرت موسی (ع)	۱۴۰
حضرت یونس (ع)	۱۴۱
فرشته امین (جبرئیل)	۱۴۲
حضرت محمد (ص)	۱۴۴
بخش دوم : امامت و ولایت ائمه (ع)	۱۴۶
بخش سوم : امانت‌داری مؤمنین	۱۵۶

فصل پنجم : آثار و پیامدها و زمینه های امانت‌داری

بخش اول : آثار امانت‌داری	۱۵۹
تقویت ایمان و گسترش دین باوری	۱۵۹
گسترش راستی و درستی کرداری	۱۶۰
امنیت فردی	۱۶۰
عزت فردی	۱۶۱
رشد اقتصادی	۱۶۲

۱۶۴.....	رهایی از کینر دوزخ
۱۶۵.....	اعتماد
۱۶۷.....	آرامش فکر و روح
۱۶۸.....	جلب محبت
۱۶۹.....	کاهش هزینه های زندگی
۱۷۰.....	صدقت و راستی
۱۷۲.....	علم آموزی
۱۷۳.....	توانگری
۱۷۵.....	بخش دوم: پیامدهای امانت شکنی
۷۵.....	سستی دین باوری
۱۷۷.....	خواری و ناکامی
۱۷۷.....	شرمساری
۱۷۸.....	تنگدستی
۱۷۹.....	بی اعتمادی
۱۸۰.....	بخش سوم: زمینه ها و عوامل گسترش امانت داری
۱۸۰.....	ایمان
۱۸۱.....	پاداش و کینر
۱۸۳.....	نظارت
۱۸۳.....	برخورد قاطع
۱۸۵.....	بخش چهارم: زمینه ها و عوامل بروز خیانت
۱۸۵.....	الحراف عقیده
۱۸۵.....	کینر

۱۸۶.....	نفاق.....
۱۸۷.....	شرک
۱۸۸.....	حمایت از خیانت کاران
۱۸۹.....	بدگمانی
۱۸۹.....	ناآسانی و ناآگاهی
۱۹۰.....	رشد و روزی
۱۹۰.....	افسردگی
۱۹۲.....	بخش پنجم: نتیجه
۲۰۱.....	منابع و مأخذ